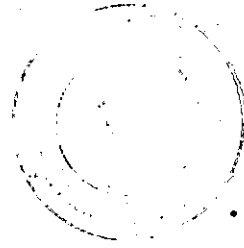

บทที่ 1

บทนำ

ที่มาของปัญหา

ผู้วิจัยเลือกวิจัยเรื่องนี้ด้วยเหตุผล 3 ประการ คือ

1. การศึกษาเกี่ยวกับวรรณกรรมท้องถิ่นกำลังเป็นที่สนใจทั่วไป และก็มีผู้ศึกษาไว้แล้วในบางท้องถิ่น แต่วรรณกรรมอีสานยังไม่มีผู้ศึกษาไว้มากนัก ทั้ง ๆ ที่วรรณกรรมของดินแดนภาคนี้ น่าจะได้รับความสนใจมากกว่านี้
2. อีสานเคยเป็นดินแดนที่เจริญมาก่อน จึงน่าสนใจศึกษาว่าวรรณกรรมอีสานในอดีตเคยบันทึกสภาพสังคมใดไว้มาก
3. ที่จริงแล้ววรรณกรรมอีสานมีผู้ศึกษาอยู่บ้างแต่อยู่ในวงการเฉพาะ โดยบางทีก็จัดขึ้นเป็นศูนย์ส่งเสริมวัฒนธรรมอีสาน เช่น ที่วัดจักรวรรดิราชาวาส กรุงเทพมหานคร หรือในต่างจังหวัด เช่น ที่จังหวัดมหาสารคาม และจังหวัดอุบลราชธานี อย่างไรก็ตาม เอกสารที่ศูนย์เหล่านี้จัดพิมพ์ขึ้นมักจะไม่มีการวิเคราะห์หรือวิจัยเนื้อหาในทางคันถศาสตร์ หรือเปรียบเทียบกับวรรณคดีขอมททกลาง จึงเห็นว่าถ้าจะเลือกวรรณกรรมบางเรื่องที่มีขมแพร่หลายในภาคอีสานมาศึกษาในเชิงวิเคราะห์ วิจัย และวิจารณ์ ก็น่าจะเป็นประโยชน์ในด้านวิชาการ และเป็นการส่งเสริมให้บุตรหลาน ๆ ดำเนินการวิเคราะห์ทำนองนี้กับวรรณกรรมเรื่องอื่น ๆ ต่อไปอีกด้วย

ขอบเขตของวิทยานิพนธ์

วิทยานิพนธ์เรื่องนี้เป็นการศึกษาวรรณกรรมอีสาน เฉพาะเรื่องสังข์ศิลป์ชัย อย่างละเอียด เพราะเป็นวรรณกรรมเล่มที่มีชื่อเสียงที่สุดเล่มหนึ่งในบรรดาวรรณกรรมอีสานทั้งหลาย

การศึกษาจะกระทำในรูปของการวิเคราะห์ วิจัย ลักษณะเนื้อหาของเรื่อง
 บุคลิกนิสัยของตัวละคร ท่วงท่าที่แสดง และศึกษาสังคมที่ปรากฏอยู่ในเรื่อง สังข์ศิลป์ชัย
 ส่วนวรรณกรรมเล่มอื่น ๆ นั้นจะเป็นเพียงการจัดหมวดหมู่และศึกษาไว้เพียง
 คร่าว ๆ

ความมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อศึกษา เรื่องสังข์ศิลป์ชัย ภาควิชาในต้นลักษณะเนื้อหาของเรื่อง บุคลิกและ
 นิสัยตัวละคร เพื่อให้ให้เห็นความแตกต่าง เนื่องจากเป็นเรื่องที่ทำให้เข้าใจเรื่องสังข์ศิลป์ชัยภาคอีสาน
2. เพื่อศึกษาท่วงท่าที่แสดงทั้งทางด้านรูปแบบวิธีการแต่ง รูปแบบคำประพันธ์
 การใช้ภาษา และจินตนาการของกวีใน เรื่อง สังข์ศิลป์ชัย ฉบับอีสานนี้
3. เพื่อศึกษาแนวความคิดทางคาบประเพณีและสังคมที่ปรากฏอยู่ในเรื่อง
สังข์ศิลป์ชัย ฉบับภาคอีสาน
4. เพื่อให้วิทยานิพนธ์เล่มนี้เป็นแนวทางสำหรับผู้สนใจศึกษาวรรณกรรมท้องถิ่น
 ใดเห็นคุณค่าวรรณกรรมชิ้นเยี่ยมเรื่องหนึ่งของภาคอีสาน
5. เพื่อรวบรวมความรู้เกี่ยวกับวรรณกรรมอีสานไว้ เพื่อให้ผู้สนใจได้ศึกษาต่อไป

วิธีดำเนินการค้นคว้า

การศึกษาค้นคว้าเรื่อง วรรณกรรมอีสาน : สังข์ศิลป์ชัย นี้ มีวิธีดำเนินการดังต่อไปนี้

1. ศึกษาเรื่อง สังข์ศิลป์ชัย ฉบับของภาคอีสานและฉบับของภาคกลางทุกฉบับ ทั้งที่มี
 ผู้จัดพิมพ์ขึ้นแล้ว และทั้งที่เป็นก้นฉบับตัวเขียนในโบราณหรือในสมัยไทย โดยยังไม่มีการจัดพิมพ์
 ออก โดยใช้ สังข์ศิลป์ชัย ฉบับอีสานเป็นหลักในการศึกษา
2. ศึกษาเอกสารและวรรณกรรมอื่น ๆ ของภาคอีสานและของภาคกลาง ที่เกี่ยว
 ของกับการวิจัย ทั้งที่มีผู้จัดพิมพ์ขึ้นแล้วและเป็นต้นฉบับตัวเขียนในสมัยก่อนที่ไม่มีผู้ใดคัดลอกหรือจัดพิมพ์

ซึ่งมีอยู่ในประเทศไทยและประเทศลาว

3. ศึกษาโดยวิธีการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญทางวรรณกรรมและขนบธรรมเนียมประเพณีของภาคอีสาน

4. การศึกษาวิทยานิพนธ์เล่มนี้ จะศึกษาอยู่ในวง เรื่องสังข์ศิลป์ชัยเท่านั้น โดย ใช้สังข์ศิลป์ชัยฉบับภาคอีสานเป็นหลักในการวิจัย

วิธีการเลือกต้นฉบับสังข์ศิลป์ชัยของหาบปรากฏค่า

ต้นฉบับเรื่องสังข์ศิลป์ชัยของภาคอีสานนั้น มีฉบับที่จัดพิมพ์แล้ว 2 ฉบับ

ฉบับแรก พิมพ์จำหน่ายที่คลังนานากรรม หรือคลังนานาวิทยา จังหวัดขอนแก่น ฉบับนี้ถอดตัวอักษรไทยน้อย และจัดพิมพ์ขึ้นโดยใช้อักษรไทยกลางอย่างเรียบร้อย แฉกออกเป็นเล่มเล็ก ๆ 7 เล่มด้วยกัน ฉบับที่ผู้วิจัยใช้ประกอบเป็นฉบับพิมพ์เมื่อ พ.ศ. 2500

ส่วนอีกฉบับหนึ่ง เป็นฉบับพิมพ์หาสีลา วีรวงศ์ ตรวจชำระพิมพ์ขึ้นโดยคณะกรรมการกระทรวงการของประเทศไทย เมืองเวียงจันทน์ เมื่อ พ.ศ. 2502 ฉบับนี้พิมพ์จบเรื่องภายในเล่มเดียว และตัวอักษรก็เป็นตัวอักษรไทยน้อยของภาคอีสาน ฉบับหลังนี้เป็นฉบับที่นับว่าไ้มาครุสุภาน ในบรรดาเรื่องสังข์ศิลป์ชัย ที่มีผู้พิมพ์ขึ้นในปัจจุบัน ดังนั้นผู้วิจัยจึงใช้สังข์ศิลป์ชัยฉบับที่เป็นตัวอักษรไทยน้อยเป็นหลักในการอ้างอิง และใช้สังข์ศิลป์ชัยฉบับอักษรไทยกลางของคลังนานากรรม เป็นต้นฉบับเปรียบเทียบข้อความกับฉบับตัวอักษรไทยน้อย ในการศึกษาเรื่องนี้ต่อไป

ปัญหาอักษรวิหิ

ในภาษาไทยภาคกลางนั้นนิยมเขียนโดยถือหลักรักษารูปศัพท์จากที่มาไว้มาก เช่น จากภาษาบาลี สันสกฤต ดังคำว่า มนุษย์ แล้วพยางค์ใดไม่ออกเสียงก็ใช้ตัวการันต์ไ้บนพยัญชนะนั้น แต่อักษรวิหิของภาคอีสานนิยมเขียนเลียนเสียงอ่านจริง ๆ เช่น มะนุค ตัวสะกดจะใช้เฉพาะบางตัวที่สะกดตรงตามแม่ คือ แมกก ใช้ตัว ก แมงก ใช้ตัว ง

แมกค ไซ้ตัว ค แมกย ไซ้ตัว บ แมกน ไซ้ตัว น แมกม ไซ้ตัว ม แมกย ไซ้ตัว ย
แมกเกว ไซ้ตัว ว แต่ในกรณีที่เป็นคำสมาสก็ให้เขียนคงรูปศัพท์ไว้เฉพาะคำแรก เช่น
มนุษย์สาค หรือ มนะยยะสาค

แต่เนื่องจากชาวอีสานที่ใ้รับการศึษา ส่วนใหญ่นั้นเป็นผู้ศึษาจากวัด และสำนัก
ศึษาในภาคกลาง ดังนั้น อิทธิพลของภาษามาลีและอักษรวิธีของภาษาไทยภาคกลางจึงมี
อยู่ในการเขียนของผูู้ เหลานี้ และทวามหาสีลา วีรวงศ์ ผู้ชำระคณฉบับเรื่องนี้ก็เช่นเดียว
กัน จึงเป็นเหตุให้อักษรวิธีในเรื่องสังคีลปรัชัยเป็นอักษรวิธีของภาคอีสานที่มีอิทธิพลภาษา
บาลีปนเข้าไปมาก เช่น มาส ในภาคอีสานจะเขียน มาค แต่มหาสีลาเขียนว่า มาส
เป็นคณ

นอกจากนี้เรื่องสังคีลปรัชัยนี้ ประชาชนชาวอีสานทั่วไปนิยมเรียกว่า ศิลปรัชัย ซึ่ง
อ่านออกเสียงและเขียนตามอักษรวิธีทางภาคอีสานว่า สิ้นไซ และมหาสีลา วีรวงศ์ เอง
ก็ใช้ชื่อสังคีลปรัชัย ตามวรรณกรรมไทยภาคกลางด้วย

อย่างไรก็ตาม หนังสือฉบับของมหาสีลา วีรวงศ์ นับว่าเป็นหนังสือสังคีลปรัชัยภาค
อีสานเล่มที่ดีที่สุดเท่าที่จะมีในปัจจุบัน และเพื่อเป็นการให้เกียรติแก่ผู้ชำระหนังสือนี้ ผู้วิจัย
จึงเขียนตามคณฉบับนี้ในตอนที่เป็นการยกบทกลอนมาอ้างอิง ส่วนในตอนที่เป็นคำบรรยาย
อธิบายนั้น ผู้วิจัยจะใช้ภาษาของภาคกลาง โดยจะวงเล็บคำเฉพาะบางคำด้วยภาษาเขียน
ตามอักษรวิธีของภาคอีสานไว้ข้างหลังคำเฉพาะนั้น ๆ

หมายเหตุ

วิทยานิพนธ์เล่มนี้โดยยกข้อความจากวรรณคดีอีสานมาประกอบเป็นจำนวนมากโดย
ไม่ได้ถอดความออกเป็นภาษาไทย คณะกรรมการตรวจวิทยานิพนธ์เห็นว่าควรจะมีการถอด
ความด้วยทุกแห่ง แต่เนื่องจากวิทยานิพนธ์นี้ทำสำเร็จรูปแล้ว จึงต้องจัดทำเป็นภาคผนวก ข
และให้เลขที่กำกับข้อความที่ยกมาตามลำดับ โดยเขียนตัวเลขอยู่ข้างหน้าข้อความนั้น